

Titel: Overvågning af bramgås <i>Branta leucopsis</i> og Edderfugl (<i>Somateria mollissima</i>) som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A108	Version: 3	Oprettet: .02.2017
Forfattere: Thomas Eske Holm Aarhus Universitet	Gyldig fra: 01.04.2018		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 12.2017		
TA henvisninger			

0 Indhold

0 Indhold.....	1
1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode.....	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure.....	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer.....	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring.....	4
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.	4
5 Bilag	4
5.1 Feltskema til Intensiv 1 overvågning (Salholm).....	4
5.2 Feltskema til Intensiv 1 overvågning (Peberholm)	4
7 Oversigt over versionsændringer	7

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende bramgås og edderfugl.

Bramgås og edderfugl yngler primært i kolonier på holme og øer, hvor de indre danske farvande rummer størstedelen af bestandene. Begge arter er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl i et EF-Fuglebeskyttelsesområde. Bramgås yngler primært på Saltholm og Peberholm, og kun uregelmæssigt i den øvrige del af Danmark.

Arterne er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

2 Metode

Overvågning af bramgås og edderfugl gennemføres af Miljøstyrelsen (MST) gennem optælling af ynglefugle beliggende i EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Overvågning af bramgås og edderfugl er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af arternes bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der har til formål at følge udviklingen i artens yngleforekomst i det ene EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget

Bramgås og Edderfugl overvåges med to forskellige metoder:

- 1) Antallet af ynglepar på Saltholm optælles i en række 300 m brede transekter, der tilsammen dækker ca. 1/3 af øens areal.
- 2) Antallet af ynglepar på Peberholm optælles som en totaltælling af hele øen.

På feltskemaet til overvågning af bramgås og edderfugl (bilag 5.1 og 5.2) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Bramgås og edderfugl eftersøges hvert andet år (2018 og 2020) ved tællinger i transekter på Saltholm samt en totaltælling på Peberholm i perioden 5. – 20. maj. Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til disse observationer og skal undgås. I kolde forår kan etableringen af reder være forsinket og det bør i sådanne år bestræbes at foretage optællingen i periodens sidste halvdel.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse), GPS med kortvisning og mulighed for indlejring af egne kortlag i kmz-format, walkietalkies, kort eller ortofoto, feltskema og skriveredskaber.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Saltholm

Der er på Saltholm udlagt otte 300 m brede øst-vestvendte transekter i hele øens bredde. Hvert transekt er opdelt i et antal 300m x 300m kvadrater. Hver transekt og hvert kvadrat har et unikt nummer. Transekterne downloades som kmz-fil på DCE's hjemmeside (<http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/fagdatacentre/fdcbiodiversitet/>) og indlejres i en GPS med kortvisning. Lokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed og dato registreres på feltskemaet.

Peberholm

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed for overvågningen og dato registreres på feltskema (bilag 5.2).

2.3.2 Observationer

Saltholm

Der kræves minimum 3 optællere til løsning af overvågningsopgaven. De tre optællere med hver sin GPS er sammen om at gennemsege hver transekt, ét kvadrat ad gangen. Med transektnettet indlejret i GPS'en kan hver optæller se, hvilket kvadrat han/hun befinder sig i, og hvilket nummer det har. Optællerne bevæger sig ikke på lige linjer, men eftersøger reder i hele kvadratet ved at bevæge sig fremad og krydssøge til højre og venstre. Især edderfugle på rede kan være svære at se og det er derfor vigtigt at få set efter reder bag græstuer og andre forhøjninger i landskabet når det afsøges. Ved hjælp af løbende kontakt gennem walkietalkies sikres at alle ynglepar i de enkelte kvadrater tælles, og at der ikke sker dobbeltregistreringer. Når et kvadrat er gennemført, noteres antal ynglepar i kvadratet på det medbragte kort med kvadratnummer. Mellem hver transekt er der 600 m som ikke overvåges. Hvis en bramgås, edderfugle eller andre fugle flyver fra reden ved optællingen, dækkes æggene så vidt muligt til med dun fra reden, for at undgå at æggene præderes af fx måger eller krager.

Peberholm

Peberholm gennemses for ynglepar på begge sider af motorvejen. Observationer af ynglepar noteres i feltskemaet. Ud fra de indsamlede oplysninger gives et samlet antal ynglepar på Peberholm.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet/kort (Bilag 5.1 og 5.2) overføres til indtastningsfladen for bramgås og edderfugl i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Som geografi tilknyttes hele overvågningsområdet som polygon. Hvis lokaliteten er overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. findes på Miljøportalens hjemmeside.

Data fra transekterne på Saltholm indtastes i regnearket "TAA108_beregning" som downloades på DCE's hjemmeside (<http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/fagdatacentre/fdc biodiversitet/>) hvorved de totale ynglebestande for bramgås og edderfugl estimeres ved ekstrapolation.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her: http://bios.au.dk/fileadmin/bioscience/Fagdatacentre/Biodiversitet/DN01_Naturdata.pdf

5 Bilag

5.1 Feltskema til Intensiv 1 overvågning (Saltholm)

Bilag 5.1 se side 5

5.2 Feltskema til Intensiv 1 overvågning (Peberholm)

Bilag 5.2 se side 6

BILAG 5.1	BRAMGÅS og EDDERFUGL feltskema (Saltholm)	NOVANA
-----------	---	--------

Version 3 gældende fra 01.01.2018

Stamdata	
Dato:	Indsamlingsformål:
Stednavn: Saltholm	Inventører:

Resultater	
Antal ynglepar optalt:	Antal ynglepar beregnet:

Overvågningsdata (Intensiv 1)		
Art:		
Kvadratnummer	Antal ynglepar	Bemærkninger

BILAG 5.2	BRAMGÅS og EDDERFUGL feltskema (Peberholm)	NOVANA
-----------	--	--------

Version 3 gældende fra 01.04.2017

Stamdata	
Dato:	Art:
Indsamlingsformål:	Inventører:

Kortdata
Stednavn: Peberholm
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Naturdatabasen

Overvågningsdata (Intensiv 1)	
Antal ynglepar:	Bemærkninger:

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
2	28.04.2015	Ny metode	Intensiv 1 overvågningen er ændret fra luftfotos til transektmålinger på Saltholm, og totaltælling på Peberholm.
3	21.11.2017	Intensiv 2 Edderfugl	Intensiv 2-overvågningen vurderes ikke længere at være relevant og er fjernet fra programmet. Edderfugl tilføjet.